

Woord vooraf	13
1    Een wereld in morele onzekerheid en confrontatie	17
1.1 Inleiding	17
1.2 Morele onzekerheid	18
1.3 Morele confrontatie	20
1.4 Behoeftte aan een nieuwe wereldwijde moraliteit	21
1.5 Evolutionaire benadering van moraliteit	23
1.6 Evolutiewetenschap	26
1.7 Het menswordingsproces	29
1.8 Het moderniseringsproces	33
1.9 Confrontatie van de menswordings- en Moderniseringsprocessen	35
1.10 De tijdsdimensie: het derde millennium	37
2 Oorsprong en evolutie van moraliteit	41
2.1 Inleiding	41
2.2 De rol van evolutionaire mechanismen bij de ontwikkeling van moraliteit	41
2.2.1 Genetische en culturele mutaties	43
2.2.2 Natuurlijke en culturele selectie	44
2.2.3 Genetische en culturele migratie	46
2.2.4 Genetische en culturele drift	47
2.2.5 Partnerkeuze	48
2.3 Evolutionaire achtergrond van moraliteit	49
2.3.1 Evolutionaire ethiek	49
2.3.2 Biologische grondslagen van moraliteit: natuurlijke behoeften en aandriften	51
2.3.3 Evolutionaire oorzaken van moraliteit	53
2.3.4 Evolutionaire en historische ontwikkeling van moraliteit	58
2.3.5 Biologische determinanten van moraal gedrag	67
2.3.6 Waarom is er variabiliteit in moreel gedrag?	72
2.3.7 Morele dubbelzinnigheid van het evolutionair mechanisme	76
2.4 Besluit	77
3 Adaptieve voor- en nadelen van religieuze overtuigingen als bron van moraliteit	81
3.1 Inleiding	81
3.2 Van moraliteit tot religie	82
3.3 Van tribale naar georganiseerde religies	86
3.3.1 De mediterrane godsdiensten	90

3.3.2	Oosterse religies en filosofische tradities	100
3.4	Evolutionaire voor- en nadelen van religies	113
3.4.1	Enkele antropologische vragen en paradoxen aangaande religies als bron van moraliteit	113
3.4.2	Proximale voordelen van religie in het pre-wetenschappelijk tijdperk	116
3.4.3	Ultieme voordelen van religie in het pre-wetenschappelijke tijdperk	125
3.4.4	Plaats van religieuze overtuigingen en religies in de modernisering	127
3.5	Culturele en biologische redenen voor het hardnekkige voortbestaan van religieuze tradities	135
3.5.1	Genetica van spiritualiteit en religiositeit	136
3.5.2	Neurologische basis van spiritualiteit en Religiositeit	138
3.5.3	Evolutionair-biologische basis voor spiritualiteit/ religiositeit	142
3.6	Bij wijze van besluit: de achterhaalde en ongegronde aard van religies	143
4	Uitdagingen van wereldlijke ideologieën	147
4.1	Inleiding	147
4.1.1	Secularisering	148
4.1.2	Atheïsme	151
4.2	De belangrijkste wereldlijke ideologieën van de moderniteit	152
4.2.1	Liberalisme	152
4.2.2	Socialisme	155
4.2.3	Christendemocratie	158
4.2.4	Feminisme	158
4.2.5	Nationalisme	160
4.2.6	Humanisme	163
4.2.7	Ecologisme	165
4.3	Evolutionaire evaluatie van belangrijke wereldlijke ideologieën	167
4.3.1	Evolutionaire sterktes van wereldlijke ideologieën	168
4.3.2	Evolutionaire zwaktes van wereldlijke Ideologieën	169
4.3.3	Specifieke sterktes en zwaktes van bepaalde wereldlijke ideologieën	175
4.4	Tot besluit: nood aan een holistische en lange-termijn benadering van een toekomstige wereldwijde moraliteit	192
5	Naar een evolutionair onderbouwde, wereldwijde ethiek	195
5.1	Inleiding	195
5.2	Hoe van feiten naar waarden en normen te gaan?	195
5.3	Waarom evolutionair onderbouwde ethische keuzes?	199
5.4	Welke weg op te gaan?	203

5.4.1	Uitsterving: een mogelijke maar vermijdbare toekomst	203
5.4.2	Evolutionaire regressie: mogelijke maar ongewenste toekomst	206
5.4.3	Evolutionaire stabilisering: een conservatieve illusie	208
5.4.4	Evolutionaire vooruitgang: de enige zinvolle optie	210
5.5	Waarom een voortgaand menswordingsproces?	219
5.6	Wie beslist?	223
5.7	Welke verbeterings/verhogingsingrepen?	227
5.7.1	Biotechnologische ingrepen	227
5.7.2	Differentiële voortplanting	229
5.8	Bioconservatieve tegenargumenten	230
5.8.1	Menselijke waardigheid/menselijke natuur	231
5.8.2	Wijsheid van de natuur / 'God spelen'	234
5.8.3	Onbekwaamheid en boosaardigheid van de mensheid	236
5.8.4	Toenemende ongelijkheid	237
5.8.5	Conflicten tussen mensen, transhumans en posthumans	241
5.9	Tot besluit	242
6	Ethische voorwaarden en afgeleiden voor menselijke verbetering/ verhoging	245
6.1	Inleiding	245
6.2	Ethische voorwaarden	246
6.2.1	Ecologische duurzaamheid	246
6.2.2	Bevordering van het moderniseringsproces	249
6.3	Ethische afgeleiden	256
6.3.1	Van onbillijkheid naar billijkheid	256
6.3.2	Van competitie naar coöperatie	268
6.3.3	Van tribalisme naar universalisme	275
6.3.4	Van kwantiteit naar kwaliteit	282
6.4	Tot besluit	300
7	Slotbeschouwingen	303
7.1	Ideologische conflicten in de moderne wereld en noodzaak van een wereldwijde ethiek	303
7.2	Verzoening van traditionele en moderne ideologieën met evolutionaire doeleinden	305
	Geselecteerde bibliografie	317